

Motion till riksdagen 2008/09:C1

av **Carina Moberg m.fl. (s, v)**
med anledning av prop. 2007/08:161

Företagshypotek – en bättre säkerhet för lån till företag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2007/08:161 Företagshypotek – en bättre säkerhet för lån till företag.

Motivering

I juni 2003 fattade riksdagen beslut om en genomgripande reform av förmånsrättslagstiftningen utifrån proposition 2002/03:49 *Nya förmånsrättsregler*. Genom lagstiftningen har företagshypoteket omvandlats till en företagsinteckning med allmän förmånsrätt i 55 % av värdet av all gäldenärens egendom, sedan borgenärer med bättre förmånsrätt fått betalt. I samband med den nya lagstiftningen avskaffades förmånsrätten för bl.a. skatter och allmänna avgifter. En enig parlamentarisk utredning landade i dessa beslut i sitt utredningsbetänkande *Nya förmånsrättsregler* (SOU 1999:1).

Anledningen till 2003 års förmånsrättsreform var att undvika onödiga konkurser, och forskningen visade att Sverige i ett internationellt perspektiv hade en mycket hög konkursgrad. 1990-talets ekonomiska kris och de konkurser som följde pekade tydligt på att för många och onödiga konkurser var ett samhällsproblem, och att fler rekonstruktioner var att föredra framför konkurser. Detta för att rädda värden åt samhället, fordringsägarna, de anställda och ägarna genom att ta tag i problemen i tid. Ett annat syfte var att bankerna som tidigare hade full förmånsrätt skulle vara med och dela på riskerna. Som det var när bankerna hade full förmånsrätt var det bara leverantörerna och småföretagarna som tog dessa risker. På detta sätt fick fler en intressegemenskap i att företag inte gick i konkurs. Reformen var även menad att ge småföretagen och leverantörerna bättre utdelning vid konkurs. När det gäller kreditgivning- en såg man även att en noggrannare kreditprövning från bankernas sida skulle

Fel! Okänt namn på

leda till sundare kreditgivning. Kredittagarens återbetalningsförmåga skulle i första hand vara avgörande.

Färre konkurser efter reformen

Det fanns somliga farhågor kring reformen. Vissa trodde att bankernas utlåning till företagen skulle minska och att det skulle kunna ha en hämmande effekt på företagandet. En annan farhåga var att de befintliga krediterna skulle sägas upp. Man befarade även att krediter skulle bli dyrare och mera kortfristiga. Resultaten av reformerna har emellertid visat sig vara positiva.

Företagens överlevnadsgrad har ökat från 62 % år 2001 till 77 % år 2006. Fördelat länsvis återfinns de nya företagen med högst överlevnadsgrad i Kronobergs, Jämtlands och Västerbottens län med över 70 % överlevnadsgrad. Till det har antalet konkurser minskat. Under de senaste fyra åren har antalet företagskonkurser minskat med 7, 11, 9 respektive 6 %. Det utbredda ”konkursmissbruket” har minskat och vi ser allt fler företag som överlever sina tre tuffaste år.

Även arbetslöshet orsakad av konkurser har minskat. Antalet anställda berörda av konkurser minskade med 21, 30, 6 respektive 9 % under åren 2004–2007: Det visar att de positiva effekterna inte är något konjunkturfenomen. Exempelvis har andelen som berörs av konkurser i tillverkningsindustrin minskat med 34 %. I Västerbotten minskade andelen anställda berörda av konkurs under 2007 med 53 %. Reformen har alltså lett till lägre arbetslöshet. Allt detta enligt Insitutet för tillväxtpolitiska studier, ITPS, studie *Uppföljning av 2003 års nystartade företag – tre år efter start*.

Det har inte heller visat sig att det är större problem för företag att få kredit även om det kan finnas regionala skillnader. Det finns därför anledning att fortsättningsvis följa utvecklingen på området. Trots oron visar det sig att kreditgivningen inte har minskat – inte heller till små och medelstora företag. Detta enligt Nuteks studie *Kapitalförsörjning i småföretag*. Det finns heller inget som tyder på att kreditgivningen kommer att minska i framtiden. Dessutom har bankernas vinster ökat enligt Finansinspektionens *Finansmarknadsbarometer för 4:e kvartalet 2007*. Bankerna har god tillgång på kapital, och nu är det bankerna som ofta är initiativtagare till rekonstruktion. Genom att bankerna har fått incitament att rekonstruera företag räddas stora värden i det tysta.

Som man kan se ovan kan inte statistiken säga att kreditgivningen har blivit sämre efter reformen. Statistiken visar däremot otvetydigt att konkurserna har minskat.

Bankerna vinnare – småföretagarna förlorare

Den 5 juni 2008 överlämnade den borgerliga regeringen till riksdagen proposition 2007/08:161 *Företagshypotek – en bättre säkerhet för lån till företag*. I propositionen föreslås en reformering av det regelverk som gör det möjligt att

använda lös egendom i näringsverksamhet som säkerhet för lån. Det uttalade syftet är att utlåning ska underlättas. Förslaget innebär att förmånsrätten för det allmänna försvinner samt att bankerna får en förmånsrätt på 75 %. Företagshypoteket föreslås omfatta en näringsidkares lösa egendom i den mån egendomen hör till näringsverksamheten. Företagshypoteket ska inte omfatta kassa- eller bankmedel, finansiella instrument avsedda för allmän omsättning, egendom som kan intecknas på annat sätt (t.ex. skepp och luftfartyg) eller egendom som varken kan utmätas eller ingå i en konkurs. Företagshypoteket ska ge särskild förmånsrätt vid konkurs och utmätning.

Propositionen är framhastad

En stor del av regeringens argumentation bygger på en delrapport från ITPS, Institutet för tillväxtpolitiska studier. Rapporten grundar sig på en enkätundersökning till 3 000 företagare ställd när lagen bara hade varit i kraft i sex månader. ITPS drar slutsatsen att av de 3 000 företagen hade 240 företag upplevt sig få sin kredit omprövad till följd av den förändrade förmånsrätten. Dock saknades jämförelse med normalår, vilket gör att man inte kan dra några säkra slutsatser från delrapporten.

Många tunga remissinstanser, däribland Skatteverket och Kronofogdemyndigheten, Sveriges advokatsamfund, och Stiftelsen Ackordscentralen, menar att lagen har varit i bruk alltför kort tid för att man ska kunna göra någon klar utvärdering. Ändå går regeringen vidare. Det framstår mot bakgrund av syftena i 2003 års reform som om den borgerliga regeringen hellre låter ideologiska skäl driva utvecklingen snarare än att undersöka vad som vore bäst för enskilda företagare och sysselsättningen allmänt.

En förmånlig förmånsrätt för bankerna

Nu föreslår regeringen ett återinförande av en förmånlig förmånsrätt för bankerna men inte för staten. Det finns betydande risker med ett förslag om att införa en ordning där bara bankerna får en förmånlig förmånsrätt, speciellt när Sverige nu går in i en lågkonjunktur. Förslaget riskerar att öka antalet konkurser, vilket också kan leda till en ökad arbetslöshet. Bankernas gräddfil införs på leverantörernas, statens och småföretagarnas bekostnad. Faktum är att kreditgivarna får ännu mera gynnsamma villkor än de hade före 2003 års reform. Det bör även i sammanhanget påpekas att ITPS ser problem med regeringens återställningsreform. De menar att de föreslagna förändringarna inte skulle innebära någon återgång till den situation som rådde före 2003 års reform. Vidare menar de att de eftersträlvade effekter av reformen som regeringen hänvisar till kommer att utebli. Det är inte svårt att föreställa sig vilka dominoeffekter det kan få för små företag och leverantörer när bankerna ställs först i kön. Då Sverige står inför en lågkonjunktur ökar riskerna med reformerna. Vi kan åter hamna i en situation där bankernas makt över företagen ökar. Då bankerna riskerar att hänfalla åt en osund kreditgivning samtidigt

Fel! Okänt namn på

som de åtnjuter utökad förmånsrätt vid konkurs ökar risken för ”konkursmissbruk”. Livsdrömmar riskerar att slås i spillror samtidigt som bankerna gör stora vinster. Det är dags att investera i småföretagens trygghet, och därför bör riksdagen ge till känna att den förkastar ändringarna som föreslås i proposition 2007/08:161.

Stockholm den 16 september 2008

Carina Moberg (s)

Gunnar Sandberg (s)

Rose-Marie Carlsson (s)

Ameer Sachet (s)

Eva Sonidsson (s)

Christina Oskarsson (s)

Johan Löfstrand (s)

Fredrik Lundh (s)

Egon Frid (v)